

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a Debrecenben, 2015. szeptember hó 30. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A nyereségvágyból, különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés büntette miatt I. r. vádlott és társa ellen indított büntetőügyben a Miskolci Törvényszék 2015. évi április hó 2. napján kihirdetett 15.B.824/2014/111. számú ítéletét megváltoztatja az alábbiak szerint:

A vádlottak 2013. szeptember 17. napjától őrizetben, 2013. szeptember 19. napjától előzetes letartóztatásban vannak.

I. r. vádlott fegyházbüntetését 12 (tizenkettő) évre súlyosítja.

II. r. vádlott fegyházbüntetését életfogytig tartó szabadságvesztésre súlyosítja.

E vádlott esetében a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját 30 (harminc) évben határozza meg.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A vádlottak által az elsőfokú bíróság ítéletének kihirdetésétől a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt is beszámítja a kiszabott szabadságvesztés büntetésbe.

A másodfokú eljárásban felmerült 22.700 (huszonkettőezer-hétszáz) Ft bűnügyi költségből I. r. vádlott 12.700 (tizenkettőezer-hétszáz) forintot, míg II. r. vádlott 10.000 (tízezer) forintot köteles az államnak külön felhívásra megfizetni.

I n d o k o l á s :

Az első fokon eljáró bíróság I. r. és II. r. vádlottak bűnösségét emberölés büntetében (1978. évi IV. törvény 166. § (1), (2) bekezdés b) és d) pontjai) állapította meg, mely cselekményt I. r. vádlott bűnsegédként követette el. Az elsőfokú bíróság az I. r. vádlottat 9 év fegyházbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra, míg II. r. vádlottat 18 évi fegyházbüntetésre és 10 közügyektől eltiltásra ítélte.

Rendelkezett mindkét vádlott esetében az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a bűnjelek sorsáról és a bűnügyi költség viseléséről.

Az ítélet ellen az ügyész fellebbezést jelentett be I. r. vádlott terhére téves jogi minősítés és súlyosabb büntetés kiszabása érdekében, míg II. r. vádlottal szemben a büntetés súlyosítása céljából. I. r. vádlott vonatkozásában a 2012. évi C. törvény alkalmazásával további minősítő körülmény megállapítását indítványozta, nevezetesen a bűncselekmény elhárítására idős koránál, vagy fogyatékosságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére elkövetettként.

I. r. vádlott és védője téves jogi minősítés miatt elsőként felmentésért, másodlagosan enyhítésért fellebbeztek.

I. r. vádlott fellebbezését írásban is indokolta. Álláspontja szerint a törvényszék nem vezetett bizonyítást arra vonatkozóan, hogy személyiségéből fakadóan jelen vád megalapozott-e. Édesapja italozó életmódja őt „erkölcsileg veszélyeztette”, az otthonról való menekülés jellemezte leginkább gyermekkorát. Az elmeszakértői vizsgálat alapján tett szakértői megállapításokat alaposnak tartja. A nyomozás során elsődleges vallomásaiban feltárta, hogy szexuális szolgáltatásból tartotta fenn magát és gyermekét, továbbá nyilatkozott a sértetthez ... fűződő bizalmi viszonyáról is, azonban a nyomozó hatóság részéről elszenvedett megaláztatások miatt elzárkózott a teljes igazság felderítésétől. A sértettől nem néhány tízezer forintot, hanem körülbelül félmillió forintra tehető pénzüsszeget kapott. A cselekmény elkövetésének napján garázsberlet okából kereste fel a sértettet, ő azonban szexuális jellegű ajánlatot tett neki, így amikor édesapja lakásba lépett intim látvány fogadta. Ő akkor merészkedett ki a sarokból, amikor biztos volt benne, hogy az őrzöngő édesapja őt már nem fogja bántani. Meggyőződött róla, hogy a sértett már halott, arcára tett egy párnát, hogy ne lássa, majd apja letakarta. Az ő vonatkozásában semmilyen szándékosság nem állapítható meg, amit igazol az is, hogy két év elteltével maga tárta fel a bűncselekményt a hatóságnak. E feltárás már korábban is szándékában állt, de édesapja öngyilkosságot kísérelt meg. Úgy ítéli meg, hogy ítéletében van rá lehetősége, hogy hivatalból kikérje az OMSZ jelentését (itt jegyzi meg az ítéletében, hogy II. r. vádlott hivatkozott kórházi kezelésével kapcsolatban az orvosi dokumentumok az iratokban fellelhetők). Hangsúlyozta I. r. vádlott, hogy neki a sértett biztos anyagi háttérrel jelentett, ezért semmilyen érdeke nem fűződött a halálához. Az elkövetéshez szándékos segítséget nem nyújtott, csupán a bűncselekmény eltitkolásában működött közre.

Végezetül elsődlegesen téves jogi minősítés miatt az emberölés büntetnének vádja alóli felmentését, másodlagosan a büntetés enyhítését kérte, pszichés betegségeire tekintettel pedig eggyel enyhébb büntetés végrehajtási fokozat megállapítását.

II. r. vádlott és védője a nyilatkozattételre 3 napot tartottak fenn, e határidőn belül a védő élt fellebbezéssel enyhítés érdekében.

A fellebbezési főügyészség átiratában az ügyésznek a büntetések súlyosítására irányuló jogorvoslatát tartotta fent mindkét vádlott vonatkozásában. A további minősítő körülmény - nevezetesen a sértett idős koránál fogva a bűncselekmény elhárítására korlátozott képessége - megállapítása céljából bejelentett ügyészi fellebbezést nem tartotta fent, e körülményt súlyosítónak indítványozta értékelni.

Az ítélet tábla a minden irányú fellebbezések okán az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 348. §-a alapján a Be. 361. § (1) bekezdése szerinti nyilvános ülésen bírálta felül figyelemmel a Be. 554/B. § g) pontjára is.

A nyilvános ülésen a fellebbviteli főügyészség jelenlévő képviselője az átiratában foglaltakat változatlan tartalommal fenntartotta.

I. r. vádlott védője elsőként védence felmentését kérte az emberölés büntettének vádja alól és bűnösségének bűnpártolás büntetében történő megállapítását indítványozta, másodlagosan a büntetés lényeges enyhítését.

A II. r. vádlott védője az enyhítésre irányuló jogorvoslatot fenntartotta, másodsorban az ügyész súlyosításra irányuló fellebbezésének elutasítását és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta.

Az ítélet tábla a felülbírálat során megállapította, hogy a törvényszék az eljárási szabályok betartásával széles körű bizonyítást folytatott és megalapozott tényállást állapított meg, mely tényállás az iratok tartalma alapján csupán a személyi körülmények körében egészítendő ki kisebb mértékben. I. r. vádlott másik gyermekét az édesapja neveli külföldön.

II. r. vádlott a cselekmény elkövetésének időpontjában a helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzat vezetője volt. Cukorbeteg és hasnyálmirigy megbetegedésben is szenved. A cselekmény elkövetésének időszakában nála szellemi hanyatlás nem volt igazolható.

Az így kiegészített és pontosított tényállás mindenben megalapozott, az ítélet tábla a Be. 351. § (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban irányadónak tekintette. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok értékelése során körültekintően járt el. Valamennyi rendelkezésre álló bizonyítékot értékelésének körébe vont, részletesen egymással összevetve elemzett és számot adott arról - indokolási kötelezettségének eleget téve - mely bizonyítékokat fogadott el a tényállás alapjául. Igen részletesen foglalkozott a vádlottak több szempontból ellentmondásos vallomásaival és a rendelkezésre álló bizonyítékok tükrében értékelte.

Okszerűen vont következtetést mindkét vádlott bűnösségére és helyes a cselekmény jogi minősítése is.

Nem tévedett a törvényszék a Btk. 2. §-ának alkalmazására során sem. Meggyőző indokát adta, hogy a vádlottakkal szemben miért az elkövetéskor hatályos anyagi jogi rendelkezéseket alkalmazta. Indokait az ítélet tábla teljes körűen osztotta. Csupán megjegyzi az ítélet tábla, hogy a fellebbviteli főügyészség sem tartotta fenn az első ügyészi fellebbezés azon részét, amely I. r. vádlottal szemben a további minősítő körülmény megállapíthatósága miatt a 2012. évi C. törvény alkalmazását indítványozta. Az elbíráláskor hatályos büntető anyagi jogszabályok alkalmazása a nullum crimen sine lege elvébe is ütközött volna.

Az elkövetéskor hatályos Btk. 166. § (2) bekezdés j) pontjában minősítő körülményként jelöli meg a védekezésre képtelen személy sérelmére történő elkövetést. Szükséges volt vizsgálni, hogy e minősítő körülmény a vádlottak terhére megállapítható-e. A 80 éves időskorú sértett esetében valóban felmerülhet e minősítő körülmény megállapíthatóságának a lehetősége, azonban jelen esetben, a sértett idős kora ellenére

pontos napirend szerint élte mindennapjait, lakásából naponta kimozdult, bevásárolt, temetőbe és szőlőjébe járt, gyakorlatilag ellátta magát, lakását rendben tartotta. Az igazságügyi orvosszakértői vizsgálat által a sértett halálát megelőző egészségi állapota is feltárásra került. Fentiek alapján a hivatkozott további minősítő körülmény megállapítására nem volt alap, mint ahogyan erre a fellebbviteli főügyészség nyilvános ülésen jelenlévő képviselője is helyesen utalt.

Az elsőfokú bíróság I. r. vádlott bűnösségét bűnsegédi minőségben állapította meg, melyet a védelem vitatott és úgy ítélte meg, hogy e vádlott cselekménye bűnpártoló magatartás volt.

Az 1978. évi IV. törvény 244. § (1) bekezdése szerint, aki anélkül, hogy a bűncselekmény elkövetőjével az elkövetés előtt megegyezett volna (b) pont) a büntetőeljárás sikerét megghiúsítani törekszik vétséget követ és 1 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A (3) bekezdés a) pontja kimondja, hogy a büntetés büntett miatt 5 évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűnpártolást emberöléssel (166. § (1), (2) bekezdés) kapcsolatban követik el.

A bűnpártolás olyan járulékos bűncselekmény, amelynek alapját egy tőle függetlenül megvalósult bűncselekmény teremti meg, vagyis alapcselekmény nélkül önállóan nem is létezhet. A bűnpártoló nem járul hozzá az alapcselekmény megvalósulásához. Az elkövető büntetőjogi felelősségét az alapozza meg, hogy akadályozza, nehezíti, esetenként meg is hiúsítja az alapcselekmény felderítését. A Btk. 244. § (1) bekezdés b) pontja a büntetőeljárás megghiúsítására irányuló törekvést rendeli büntetni. E körbe tartozik minden olyan magatartás, amely objektíve alkalmas az eljárás sikerének megghiúsítására, a tényállás felderítésének a megakadályozására. A BH1999. 344. számon közzétett jogeset alapján az emberöléssel kapcsolatban elkövetett bűnpártolást valósítja meg, aki az élettársa által elkövetett bűncselekmény helyszínét megváltoztatva a sértett vérének felmosásával igyekszik a bűncselekmény nyomait eltüntetni.

A fenti jogesetben írtaknál azonban I. r. vádlott lényegesen többet tett (ítélet 26. oldal 5. bekezdés). Nem csak a nyomok eltüntetésében vett részt, hanem a még élő sértett letakarásában, aktívan a lakás részletes átkutatásában, melyhez a fürdőszobából gumikesztyűt biztosított. Tevékenysége - osztva az elsőfokú bíróság álláspontját - az 1978. évi IV. törvény 21. § (2) bekezdése szerinti fizikai bűnsegédi magatartást valósított meg. Fentiek alapján a védő eltérő enyhébb minősítést célzó jogorvoslata nem foghatott helyt.

A büntetés kiszabása során irányadó alanyi és tárgyi körülményeket az első fokon eljáró bíróság túlnyomórészt feltárta. Az ítélet tábla azonban úgy ítélte meg, hogy I. r. vádlott - két kiskorú gyermekes volta - enyhítő körülményként alig vehető figyelembe, hiszen egyik gyermekét a gyermek édesapja külföldön neveli, a másik gyermekét pedig szülei nevelték. Az a megállapítása az elsőfokú bíróságnak, hogy egy kiskorú gyermek a gondozásában állt (ítélet 27. oldal utolsó bekezdés) részben ellentétben áll a személyi körülmények körében rögzített megállapítással, miszerint egy gyermekét szülei nevelik. Az a körülmény, hogy az iratokból megállapíthatóan a diszlexiás, tanulási zavarokkal küzdő a nagyszülőknél nevelkedett gyermekét alkalmanként anyagilag esetleg támogatta csupán elenyésző mértékben értékelhető javára.

Ugyanakkor mindkét vádlott terhére kiemelt nyomatékkel értékelendő, hogy a bűncselekményt elhárításra idős koránál fogva korlátozottan képes személy sérelmére követték el. E körben utal az ítélet arra, hogy a vádlottak személyében kimagaslóan magas társadalomra veszélyesség rejlik. Az utóbbi években az ország északi, északkeleti részén elszaporodtak azok az ölési cselekmények, amelyek idős egyedülálló sértettek ellen irányultak vélt, vagy valós anyagi javaik megszerzése érdekében, s amely cselekvéssorozat a köztudatban „öregzés” néven terjedt el. I. r. vádlott terhére további súlyosító körülmény, hogy az idős sértett és a közte fennálló valamilyen szintű bizalmi viszonyt kihasználva jutott be az egyébként zárkózott életmódot folytató sértett lakásába. II. r. vádlott pedig a cselekmény elkövetésekor a helyi kisebbségi önkormányzat vezetője volt, akitől a törvénytisztelő életmód folytatása elvárható lett volna.

Utal az ítélet továbbá arra is, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztéssel fenyegetett cselekményeknél az időmúlás, mint objektív enyhítő körülmény kisebb súllyal vehető figyelembe.

Az ítélet I. r. vádlottal szemben a kifejtettek alapján - egyetértve az ügyész súlyosítást célzó indítványával - a rendelkező rész szerinti 12 évi a középértékhez közelítő fegyházbüntetés kiszabásával látta elérhetőnek az 1978. évi IV. törvény 37. §-ában megfogalmazott büntetési célok hatályosulását. Enyhébb végrehajtási fokozat megállapítására törvényes lehetőség nem volt.

A bűncselekményt tettesként elkövető II. r. vádlottal szemben ugyancsak alaposnak bizonyult a büntetés súlyosítására irányuló ügyészi fellebbezés. A Btk. 40. § (1) bekezdése szerint a szabadságvesztés életfogytig, vagy határozott ideig tart. A másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy az emberi életet különös kegyetlenséggel, nyereségvágyból elkövető, a cselekményével kapcsolatban teljes közömbösséget mutató vádlott személyében olyan kiemelkedő társadalomra veszélyesség rejlik, hogy vele szemben a törvény szigorának alkalmazása szükséges, mely jelen esetben életfogytig tartó szabadságvesztés alkalmazását jelenti, figyelemmel a bűnösség fokára is (BH2002. 259. számú jogeset). A szabadságvesztés mértékének meghatározásánál az ítélet arra nem hagyhatta figyelmen kívül, hogy nem kizárólag a speciális prevenció szempontjai a mértékadóak, hanem a generális a társadalom védelme, az általános visszatartás szempontjai is.

Ugyanakkor az ítélet arra úgy ítélte meg, hogy a II. r. vádlottnak a társadalomból való végleges kirekesztése nem szükséges, ezért az 1978. évi IV. törvény 47/A. § (1) bekezdése alapján rendelkezett a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról, amelyet 30 évben határozott meg.

A másodfokú bíróság pontosan megjelölte a vádlottak előzetes letartóztatásának kezdő napját.

Mindezek alapján az ítélet arra a törvényszék ítéletét a jelzett körben a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, egyéb rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdésére utalással helybenhagyta.

Az ítélet tábla az 1978. évi IV. törvény 99. § (1) bekezdése alapján rendelkezett a vádlottak által előzetes letartóztatásban töltött idő további beszámításáról és a Be. 381. § (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költségről.

Debrecen, 2015. szeptember 30.

Dr. Balla Lajos sk. a tanács elnöke, Szabóné Dr. Szentmiklóssy Eleonóra sk. a tanács tagja, előadó, Dr. Nagy Éva sk. a tanács tagja.

Záradék: A Miskolci Törvényszék 15.B.824/2014/111. számú ítélete a másodfokú ítéletben írt változtatással I. r. és II. r. vádlottak vonatkozásában 2015. szeptember hó 30. napján jogerős és végrehajtható.

Debrecen, 2015. szeptember 30.

. Balla Lajos sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

kiadó